

סונגיה

מחזמר מקורי

בהשראת סיפור היליהם של סונגיה ושמעון פרס

מאת: שחר שמאי וגיא פרטי

בילמוי: עידו רוזנברג

בהשתתפות:
מיקי קם,

ספיר באומוול, זוהר בדש

בליווי תזמורת המהפכה

בניצוחו של ניר כהן-שליט / רועי אופנהיים

היחידה
המרכזית
לתיאטרון
חיפה

סוניה

מחזמר מקורי

בהשראת סיפור חיליהם של סוניה ושמעון פרס
מאת: שחר שמאי וגיא פרטי • בימוי: עידו רוזנברג

מחזה ופזמונים: שחר שמאי

מוזיקה: גיא פרטי

בימוי: עידו רוזנברג

ניהול מוזיקלי ותזמורים: גיא פרטי

הדרכה קולית: שחר שמאי

עיצוב תפאורה: שני טור

עיצוב תנועה: תומר יפרח

עיצוב תאורה: קרן גרנק

עיצוב תלבושות: שירה ויז

עיצוב ותפעול סאונד: אלעד דדון

ע. במאי: נעה גודל

קורפטיציה: מיכל סלומון

תזמורים נוספים: ארז כהן

ע.מתזמר: ניצן ציון שהם

ע. מעצבת תפאורה: גיא הופמן

בהשתתפות: מיקי קם, ספיר באומוול, זוהר בדש

ותזמורת המהפכה בניצוחו של ניר כהן-שליט/רועי אופנהיים

משך ההצגה: כשעה ושלושים
הצגה ראשונה בתיאטרון חיפה: 27.12.23

תוכנייה:
תוכן: שחר שמאי
עיצוב והפקה: מלי גרוס
צילום סטילס: כפיר בולומיץ, מיכה בריקמן, שחר שמאי

סאונד: אלעד דדון
בקליין: גיא שחר
מלבישה: לובה גלפרין
פאניתי: לודה גולדברג
ניהול ייצור: צדוק סופר

ניהול הפקה: דור שלום
מנהלת ההצגה: ענת זמיר
תפעול במה: ולרי זסלבסקי
תפעול תאורה: ניר ריקון
תפעול פולספומ: חואן נהן

תקציר

'סוניה' היא יצירה מוזיקלית-דרמטית, הבנויה כמחזור שירים, שהם למעשה תחנות בחיי הזוג. המחזמר מביא לראשונה את סוניה פרס לקדמת הבמה - אישה אמיצה שבחרה לחיות את חייה הרחק מאור הזרקורים, ומציג פרשנות אפשרית לקשר של בני הזוג, למעורבותה של סוניה בחייו הפוליטיים של בעלה שמעון ולנסיבות שהובילו לבסוף לפרידתם.

במערכת היחסים של סוניה ושמעון, שזורה ההיסטוריה של מדינת ישראל: מהמפעל הציוני והקמת קיבוץ אלומות, דרך מירוץ ההתחמשות, המאבקים הפוליטיים, ההסכמים המדיניים, האתגרים הכלכליים, הביטחוניים ועוד. לצד סיפור אהבתם של בני הזוג, עמדה מנגד אהבתם הכנה, העזה והבלתי מתפשרת לארץ ישראל.

ניצה בן צבי, מנכ"לית תיאטרון חיפה

כשזוג היוצרים הצעירים שחר שמאי וגיא פרטי הציגו לנו את המחזמר לראשונה, התרגשתי מאוד מהסיפור החשוף, ששם במרכז את ההווה הנשית של אשה שזכתה לכל כך הרבה ביקורת.

כאשה שמנהלת קריירה ארוכת שנים בתיאטרון ולפני כן בצה"ל בעצמי - מעבר לעיסוק בדמויות הגדולות ובהיסטוריה של המדינה, הבנתי את חשיבות הסיפור לדור של נשים, שאולי מעולם לא קיבל ייצוג במחזמר לפני כן. הלחץ שהיה על נשים בחברה הישראלית בתקופה שעליה מדובר במחזמר הוא בלתי אפשרי. מצד אחד הציפייה להיות אמהות ולנהל את משק הבית, ומהצד השני, כמו במקרה של סוניה - להיות אשת איש ובעצם לנהל קריירה שלא בחרה בה רק מתוקף היותה "אשתו של".

סוניה, שהתחנכה על ערכים של שוויון ותרומה למדינה, (ואף התגייסה לצבא הבריטי!) בחרה שלא לקחת על עצמה את התפקיד, כנראה גם בגלל שלא התאים לאופיה ולערכים שייצגה. היכולת שלה לעמוד מול לחצי החברה והתקשורת ולפעול בניגוד לציפיות שמגיעות עם גובה המעמד כאשת ראש הממשלה ואשת הנשיא, מאירה דמות מעוררת הערצה וראויה למחזמר.

תיאטרון חיפה ממשיך לעסוק בנושאים חברתיים משמעותיים הנוגעים להוויתנו ולעמוד בחוד החנית של היצירה הישראלית המקורית בתחום מחזות הזמר. כמו כן גם שם לעצמו למטרה לפתח קולות חדשים ומעניינים בתחום, כמו הצמד שחר שמאי וגיא פרטי.

הבחירה של שחר וגיא לקרוא ליצירה הזו "מחזמר", מתעתעת את הקהל הישראלי, ומרחיבה את התפיסה של מהו מחזמר בשדה היצירה המקורית בתחום. מדובר בפיוט מוסיקלי עשיר ברבדים, ששואב השראה מכל קצוות הקשת הפואמית והמוסיקלית של החברה המערבית בכלל וישראל בפרט. הסיפור של סוניה מסקרן ומרתק, ועזורה בו עוצמה של אישה שורשית, שהקריבה את חייה לטובת מדינת ישראל, ולא הסתנוורה מאור הזרקורים.

משה נאור, מנהל אמנותי תיאטרון חיפה

כשגיא ושחר הציגו לנו לראשונה את "סוניה" שני דברים היו לי ברורים מהרגע הראשון: חשבתי שהרעיון לספר סיפור שעל פניו כולנו מכירים, מהזווית של סוניה, "האשה של" היא הברקה של ממש וראייה לקבל מקום על הבמות. בנוסף לזה הבנתי שיש כאן זוג יוצרים שיש ביניהם שילוב מיוחד, והם זקוקים לתיאטרון שיידע לטפח את הכשרונות האלה והפוטנציאל הגלום בהם.

המוסיקה יוצאת דופן במורכבותה, ועם זאת מצליחה לחדור ולרגש, והמילים מצליחות להיות פיוטיות ויומימיות בעת ובעונה אחת. השילוב הזה יוצר תמהיל שאי אפשר להישאר אליו אדישים.

השילוב בין הזווית המיוחדת לכישרון של השניים הביא לתוצאה מרגשת מאוד. הדואטים נגעו בי מאוד כבר מהשמיעה הראשונה, והאמנתי שהקהל יתרגש כמוני.

כשגם רועי אופנהיים וזהר שרון מתזמורת המהפכה (שכל פרויקט שלהם יהלום) וגם מיקי קם המעולה, זיהו בחושיהם החדים את היופי של הטקסט והמוסיקה - הדרך להעלות את סוניה נסללה בבטחה גמורה.

ציר זמן היסטורי

- 1923 שמעון נולד
- 1924 סוניה נולדה
- 1927 סוניה עלתה לארץ
- 1932 אביו של שמעון עלה ארצה מבלארוס (בין פולין לרוסיה וישניבה)
- 1934 שמעון עלה לארץ
- 1938 שמעון התקבל לכפר הנוער בן שמן על מלגה ומכיר את סוניה
- 1941 שמעון יצא לקיבוץ גבע להכשרה
- 1941-1943 סוניה מתגייסת לצבא הבריטי
- 1942 שמעון הצטרף לגבע ועבד כרפתן רועה צאן וגזבר
- 1945 שמעון מזכ"ל הנוער העובד מטעם מפא"י | שמעון וסוניה מתחתנים
- 1946 ציקי, בתם הראשונה נולדה
- 1947 שמעון נקרא לשרת בהגנה
- 1948-1949 מלחמת העצמאות
- 1949-1951 הזוג נוסע לשליחות בניו יורק
- 1952 חזרה מארה"ב | יוני, ילדם השני נולד
- 1953 שמעון מונה למנכ"ל משרד הבטחון והתחיל קשר עם צרפת
- 1954 התחלת הקמת התעשייה האווירית
- 1958 חמי, ילדם השלישי נולד
- 1958 שמעון בתפקיד פוליטי ראשון - סגן שר הביטחון
- 1961 שיגור הרקטה שביט 2 ביולי 1961
- 1965 בר המצווה של יוני, ילדם השני
- 1967 מלחמת ששת הימים
- 1969 שמעון ממונה להיות שר לקליטת העלייה
- 1970 שמעון ממונה להיות לשר התחבורה ולשר התקשורת
- 1973 מלחמת יום כיפור
- 1974 שמעון ממונה להיות שר ביטחון
- 1976 מבצע אנטבה
- 1977 "המהפך"
- 1979 שלום עם מצרים
- 1984 שמעון נבחר לראשות הממשלה
- 1990 "התרגיל המסריח"
- 1994 הסכם השלום עם ירדן
- 1995 רצח רבין, שמעון מחליף את רבין לאחר הרצח
- 1996 שמעון מקים את מרכז פרס לשלום
- 2002 אינתיפאדה
- 2003 חגיגת יום הולדת שמונים של שמעון
- 2007 שמעון מונה לנשיא
- 2011 סוניה נפטרה
- 2012 אובמה מעניק לפרס את מדליית החירות הנשיאותית
- 2013 חגיגות יום הולדת תשעים לשמעון
- 2016 שמעון נפטר

במשך שנות ה-30 וה-40 של המאה ה-20, שנים מעצבות בחייה של סוניה גלמן, נשים בישראל עמדו בפני אתגרים רבים וחוו שינויים משמעותיים במעמדן החברתי והפוליטי. תהליך הקמת מדינת ישראל והתפתחותיו השונות תרמו לשיפור מעמדה של האישה, אך גם הביאו לאתגרים חדשים. בשנות ה-40 וה-50, נשים היו נדרשות להתמודד עם תפיסות קונסרבטיביות פטריארכליות ופעילותן התרכזת בעיקר בתמיכה בתהליך הקמת המדינה ובפיתוח היישוב היהודי. הן תרמו לקידום המטרות הלאומיות והחברתיות, ע"י פעילות חינוכית וחברתית, השתתפו בתנועות העובדים ולקחו חלק במחאה נגד השלטון הבריטי.

על הפעילות הנשית בתחום ההגנה

פעילות נשים בתחום ההגנה על המדינה התפתחה והתעצמה, אלפי נשים ונערות הועסקו בתעשיית המלחמה כולל במסגרת הסוכנות היהודית ובארגון ה"הגנה", ולאחר מאבק ממושך של מועצת ארגוני הנשים בארץ ישראל, אושר גם גיוס נשים לצבא הבריטי. זמן קצר לאחר תחילת גיוס הנשים קבע משה שרת ש"ללא תבעה האשה העבריה בארץ-ישראל לקבוע את מקומה בחזית המלחמה בארץ ובסביבתה - לא היה עולה על דעת שום שלטון למפל בשאלת גיוס נשים בארץ-ישראל או במזרח-התיכון". שרת הודה כי נשמעת ארגוני הנשים באה בדרישה אל מוסדות היישוב להתייצב בראש המערכה למען גיוס הנשים, "שררה ספקנות רבה בקרב שלטונות הצבא ומוסדות היישוב (ואני בתוכם) אם העניין יוכל 'לקרום עור וגידים' בחלק זה של העולם. אולם מה שלא עשה השכל עשה הזמן וצרכי המלחמה".

רוב הסיכויים שהרכבת הממשלה תוטל על פרס

שיחות מערך-ליכוד - גם לאחר החלטת הנשיא

בכירים בליברלים לשמיר: ממשלת אחדות גם בראשות פרס * הורביץ יודיע על תמיכה בפרס; אגוזי נוטים לתמוך בשמיר

שיתוף פעולה ראשון

פרס/אליש שלוז מביח אתמול את החלטת נשות הדו-שיח של הקונגרס יהודי-אמריקאי בנושא מעמד ראשה בארץ לרדי ראש הממשלה יצחק שמיר וז"ל האופוזיציה, שמעון פרס. (צילום: דן לנדא)

פרס ושמיר הבטיחו: נכבד מעמד האשה

קיבלו אתמול משלחת נשי הדו-שיח מטעם הקונגרס יהודי-אמריקאי

מאת נורית כהנא

ראשי המפלגות הדו-לתי, שמעון פרס ויצחק שמיר, אומדן אלטלנת נשות הדו-שיח מטעם הקונגרס היהודי-אמריקאי, אבו והושבו בענייני מעמד האשה בישראל בעת הרכבת הקואליציה. היום ואנו דנים בהקמת ממשלת אחדות לאומית, נקפיד לכבד את מעמד האשה, וזכויותיה המדיניות" אמר פרס. ואילו יצחק שמיר אמר: "כל ממשלה שתתקום תיחק בתשבות את הביטחון". ראשי המפלגות נראו לקבל משלחת מטעם הקונגרס היהודי-אמריקאי בביתו המלודי, וזו, לפני כן ליישוב הנשים צעדה במסגרת ואן לור מלון, בה נשאו מליטים הקוראים לקידום מעמד האשה בישראל. הן ביטשו למסור הצהרת סיכום הקונגרס למנהיגים ודובר הממשלה אבי פוגר הניע כי הוא יגיש אותה. אך משלחת הנשים התעקשה לעשות זאת בעצמה, וזוהי נקודת ההסכמה הראשונה בין המערך לליכוד במיזם הקואליציוני" - אמרת תמר אשל פרס ולשמיר.

הצהרת הסיכום מביעה את דאגת העומק של נשים מנוגדות מכל עשת המפלגות החרוטים בישראל ובאח"כ מהונת נושא מעמד האשה במיזם הפוליטי להקמת ממשלה חדשה.

מאת אמנון כהנא, נדעון אלון, עקיבא אלדר ואילן שחרור

מספר "הארץ"

הליכוד ישיקו בשיתוף עם המ"ד ערד על הקמת ממשלת אחדות לאומית, גם אם ישל נשיא המדינה, זה, היום הרצוג על יז"ר מפלגת העבודה תיכ שמועון פרס, להרכיב ממשלה - דברים אלה אמר תלילה גורם בכיר למיזם. הוא הוסיף, כי הליכוד מקוים שגם המערך ינהג כך, אם ישל הנשיא את מלאכת הרכבת הממשלה על ראש הממשלה, יצחק שמיר.

נדע, כי בזמנים האחרונים חתה הריענות בראשות שמיר בה סוג, כי לא יתנה מנוס מקיום השיחות, אם יכריע הנשיא, שפרס הוא ה" מועמד לראשות הממשלה, נדע, כי אישים בכירים בליברלים הב" הירו לראש הממשלה, כי יש להקים ממשלת אחדות לאומית בכל מודי והתביחה שנים ועמוד בראשה, אינה צריכה להיות ממשלה.

בתחילת השבוע הבא יחדשו שתי המפלגות את הספגשים ביניהן, ו" ככל הנראה תיערך הפגישה הש" לישית לאחר שכבר יכריע הנשיא, על מי לטויל את מלאכת ההרכבה. בסוף השבוע נראה, כי רוב הסיכור יים הם שהמועמד הוא פרס.

נמשך ה"מומנטום" בין

הליכוד למערך

בישיבה בת ארבע שעות שנערכה אתמול במלון הינג דיוויד נמשך "המומנטום" בין הליכוד למערך ו" להערכת כמה מהשיתופים ביי" (הסוף בעמוד 2, טור 3)

לבקשת ראש המועצה

המוסלמית העליונה

סוניה שלנו, בחרה לוותר על השאיפות שלה לעמוד בחוד החנית של המאבק לקידום זכויות האשה בקיבוץ, על מנת לעמוד לצידו של בעלה שמעון פרס, ולקיים את חיי הבית והמשפחה.

"ובקיבוץ איתי"

נשים אמיצות כמותי

בחרו שאני אעמוד בראשן

הגיע הזמן לחדש פה את כל

המיושן"

בין אם זה נכון לדמות ההיסטורית או לא, חשבנו שבכך סוניה תוכל לייצג דור שלם של נשים שעשו ויחורים רבים למען חיי המשפחה.

אחרי שילדיהם בגרו, סוניה מילאה את זמנה הפנוי בפעילות התנדבותית,

עזרה לילדים, לעולים חדשים, למשפחות מעומות יכולת, וכן נרתמה לעזרה

לאלמנות צה"ל, שעם חלקן שמרה על קשר במשך שנים רבות. סוניה אף

אימצה לביתה את שלושת ילדיה של אחת מאלמנות צה"ל שעמה קיימה

גב' פרס קשר קרוב, לאחר שזו חלתה בסרטן ונפטרה.

"היא אשה רגישה, מדהימה, חזקה. היחסים שלי אתה החלו ב-1973,

כשהיא הגיעה למימת חולייה של אמי. מאז אותה פגישה לא עזבה אותה

סוניה עד מותה ב-1982. (גיל יודלביץ', עיתונאי ואיש יח"צ אשר אומץ

על-ידי משפחת פרס וגדל בביתם במשך מספר שנים, לאחר שאביו נהרג

בהיתקלות עם מחבלים ב-1970)

תהליך הכתיבה

שחר: איך פגש אותך הרעיון לעסוק בסוניה פרס?

גיא: האמת שהנושא מאוד הפתיע אותי. בתחילה זה נשמע לי נישתי וללא כיוון ברור. אבל יחד עם זאת, היה לי עניין בדמות של שמעון פרס, ואהבתי את הרעיון לכתוב מחזמר שעשם את האישה במרכז, כך שבכל זאת, זה עורר סקרנות. בהמשך, כששלחת לי חומרים לעיון, הבנתי שיש פה סיפור לא פתור שביאי איתו מחקר מעניין. בסופו של דבר נסחפתי עמוק פנימה לתוך הכתיבה כי פעוּט נמסתי מהטקסט הראשון ששלחת לי ("הרוח שרה כמו כינור..."). הוא פגש אותי במקום של אהבה גדולה לשירה עברית.

בארון הספרים שלי, לצד היצירות של שופן ושומן - תוכל למצוא לא מעט ספרים משיריהם של המלחינים הישראליים הגדולים - סשה ארגוב, משה וילנסקי, יוני רכטר, מתי כספי ועוד, ולצידם - ספרי שירה של לאה גולדברג, נתן אלתרמן וכו' - ולמעשה אלו הטקסטים שאליהם פניתי בהתנסויות הראשונות שלי בהלחנה כנער.

גיא: איזה זיכרון יש לך מהעבודת הכתיבה על סוניה?

שחר: אני זוכר שכל פעם ששלחתי לך טקסט הייתי מחכה לשמוע מה אתה חושב. לפעמים הייתה שתיקה, ולא הייתי שומע ממך יום שלם והייתי ממש במתח. זו חוויה לא פשוטה לכתוב ביחד, בטח ובטח כשכל העבודה נעשתה כשאני נמצא בלונדון ואתה בישראל. תמיד יש את המתח הזה של איך הדברים יתקבלו בצד השני.

בתחילת התהליך, היית שולח לי שאלות לגבי מילים שלא נראו לך הגיוניות. אחרי כמה זמן כבר לא היית שואל. היית מבין ומתקן בעצמך. בתחילת העבודה אפילו ביקשתי ממני להקליט לך הקראה של השיר כדי להבין איפה אני מרגיש את הדגשים והקצב. לאורך הזמן אני למדתי איך לכתוב לך ולהעמיד את המילים על הדף, ואתה למדת איך לקרוא אותי. **שחר:** איך אתה מתאר את צורת העבודה של הכתיבה המשותפת שלנו? **גיא:** המקרה הקלאסי אצלנו היה שאתה שלחת לי טקסט, ואני פשוט הלחנתי אותו. היו פעמים שהלחנתי שיר, לרוב קודם בית-פזמון, ואז הערת שזה לא הכיוון לדעתך... ומתוך דיון מצאנו את הסגנון המוסיקלי הנכון לכל שיר. כך היה למשל עם שיר הקיבוץ, שהולחן מאוד לירי בגרסתו הראשונה, ומאז כמובן קיבל תפנית משמעותית שהובילה לגרסה הסופית שאפשר לשמוע בהצגה. גם עם "בערב יום שיש" עברנו דרך עם המלודיה של הבתים - ובסופו של דבר אני מאוד שמח עם התוצאה הסופית. **שחר:** כחושבים יותר לעומק, פתאם נזכרים שהיו כל מי מקרים שתוך כדי פגישה - חלקים שלא היו פתורים בשיר, נכתבו בסדר הפוך - קודם מנגינה אחר כך מילים. למשל, הסוף של תמונת האהבה.

"ריקוד באישון"

דלילה ושמשון

חרמש

וקלסון

הנה עולה כבר אור ראשון."

שיח יוצרים שחר שמאי וגיא פרטי

על השימוש בתזמורת

שחר: בהשפעת הטורנד הנפוץ בלונדון ובארה"ב, אני דמיינתי את סוניה כיצירה של Actor - Musicians בה השחקנים הם גם הנגנים, ואנסמבל הנגנים נע על הבמה ולוקח חלק אקטיבי בסטודיוס.

למרות שכולם היו סקפטיים שדבר כזה יכול לעבוד בארץ, בסופו של דבר מצאנו איזה משהו ביניים בין מה שדמיינתי, לבין המקום הסטטי והרגיל של התזמורת. איך היה התהליך שלך עם זה?

גיא: אתה דמיינת את זה יותר נוכח, ותמיד היה לך יותר ברור מה אפשר לעשות עם זה. לי היה חשש מאוד גדול שבמסגרת זמן החזרות ההדוק שיש לנו, המוזיקאים לא בהכרח יצליחו להחזיק דרמטית את מה שיידרש מהם, ולהפך - שהשחקנים לא בהכרח יוכלו לנגן ברמה המקצועית הנדרשת ביצירה מהסוג הזה. משום שידעתי שסוניה כתובה למספר מצומצם של שחקנים, אהבתי מאוד את הרעיון כדרך להעשיר את המהלך הדרמטי דרך הנגנים.

אני יודע שאתה כיוונת רחוק, אבל מתוך ההיכרות שלי עם ההפקות בארץ - מה שנעשה ב'סוניה' בסופו של דבר - זה לא דבר של מה בכך. בתפיסה המקומית וגם בתפיסה של הנגנים, התזמורת מאוד מעורבת בהתרחשויות על הבמה. בהתחלה אף היה חשש בקרב הנגנים, אבל בסופו של דבר זה יצר מעורבות גבוהה יותר ותחושה של שותפות מיוחדת על הבמה, ולמעשה מהבחינה הזו לא נעשה בארץ משהו דומה למה שנעשה בסוניה.

גיא: נתת לי הרבה חופש להלחין משהו שיעובד באופן חלקי עם המילים ואז עשית התאמות לטקסט. ולמעשה כמעט כל הקונטרפונקטים (קולות שניים/ מנגינות נגדיות שמושקות במקביל לקו המנגינה המרכזית של העיר) נכתבו כקווים מוסיקליים ראשית ואחר כך הותאמו להם מילים. לא תמיד התאהבת בשירים מיד. לפעמים הלחנים היו צריכים זמן לשקוע. **שחר:** כשאני כותב תמיד יש איזה מנגינה בראש, ויש לה משקל וקצב מסוים. לפעמים אתה מלחין משהו שיושב מאוד דומה למה שדמיינתי, ולפעמים זה לגמרי אחר ואז נדרש זמן להתרגל ללחן החדש שזר למה שהיה לי בראש.

גיא: אתה מודע לזה שלחברת מהשירים לא היה סי פארט במקור? כשסיימנו טיוטא ראשונה של שיר, היו לו לרוב כמה בתים ופזמון חוזר. אחד הדברים שהקפדתי עליהם בתהליך הכתיבה של סוניה היה שבכל שיר יהיה מהלך דרמטי, שינוי של הדמות. כיוון שכתבנו יצירה גדולה, שיש לה תהליך שלם, ובעת כתיבת חלק מהשירים עדיין לא היה ברור כרונולוגית איפה השיר מתקיים בתוך הסיפור הכללי, היה נראה לי נכון להשאיר את הסי פארט פתוח.

כשהיה ברור לאן הדרמה הולכת, הסי-פארטים נולדו בקלות, וככה גם נוצרו כל מני חיבורים מעניינים בין השירים והתמות השונות.

שיח יוצרים שחר שמאי וגיא פרטי

בעקבות הויז'ן של עידו כתבתי ל"פלשתניה" תזמור שנבנה לאט לאט וכל כלי נכנס ברגע אחר, בהדרגה. התוצאה בסופו של דבר היתה מאוד מיוחדת ועוצמתית. גם הבחירה בפתיחה פסנתרנית (עם מוסיקה שמדמה חיבת נגינה שמעוררת זכרונות בראשה של סוניה) נולדה מתוך האילוץ הזה. מכיוון שהפרולוג בפסנתר מצטט את "שמעון ראיתי בחלומי" (מהפינאלה) נוצרת איזשהי מסגרת עם סוף היצירה.

שני מקומות נוספים שתוכננו מראש היו הרגע שבו הנגנים יורדים להדליק נרות בכיכר; הצורך הזה התווה לכתוב לכל סקציית נגנים מעין סולו קצר וכך נולד כוראל למיתרים ואחריו כוראל לכלי הנשיפה מעץ מה שיצר מהלך מאוד ייחודי של סאונד הומוגני של שתי קבוצות שונות. וכך היה גם בסיום היצירה, עם הנחת העציצים חזרה בקבר של סוניה. התזמור נכתב בצורה שתאפשר את הפעולה של הנגנים על הבמה מבלי לייצר שקט והפסקה של המוסיקה. בסיטואציות האלה בעצם הרעיונות של עידו ייצרו מגבלות תזמוריות, שהפכו למעשה להברקות בימוי- מוסיקלי.

אני שמח שיש לנו אחד עשר נגנים על הבמה, ואני מאוד אוהב את השיתוף הפיזי-תנועתי של התזמורת. הכניסה שלהם לבמה, הדלקת הנרות, הנחת השתילים בתום המחזמר ויתר הדברים שעידו הפליא לביים.

שחר: איך הבימוי של עידו והשימוש בנגנים בעצם השפיעו על תהליך הכתיבה?

גיא: בעקבות עניינים של בימוי פה ושם נאלצתי לעשות שינויים בתזמור, למשל כשהצילן משתמש בקשת כמיקרופון, קו הצ'לו היה צריך לעבוד לכלי אחר. לרוב אלה היו שינויים פשוטים, ובהתייעצות עם ניר כהן המנצח, תמיד מצאנו פתרונות שלא יפגעו בתזמור.

מעבר לזה, יש דברים יותר גדולים ומשמעותיים שנעשו בתכנון רב מראש. עידו מאוד רצה שהכניסה של הנגנים תדמה את בניית הארץ והקמת היישוב, ולמרות שאני דמיינתי את סוניה נפתחת כמו מחזמר קלאסי אולד סקול עם אוברטורה מתזמורת - הקונספט של עידו היה מאוד מרגש.

סוניה
בואי ונכתוב סיפור
לגוף כנרת
יחד מן העמק
נשקיף אל הרמות
בואי ונשתול אילן
גבה צמרת
אילן של אהבה,
אילן של חלומות

בעוד שהמקסט מספר את סיפור אהבתם המורכב ושם דגש על חייהם האישיים והזוגיים של בני הזוג פרס, סוניה ועמעון שרים על הבמה שירי אהבה לארץ ישראל היפה. בעיני, המחזמר מספר סיפור על אהבה וגעגוע לארץ ישראל. כל אחד בדרכו שלו. הבמה מדמה מבט פרספקטיבי על ארץ ישראל, על תלמי עמק יזרעאל, על נופי שתי וערב על כנרת, על אדמה, שורשים וצמרת. על שתיל הברוש גבה צמרת, על אילן של אהבה וחלומות. וכך, כמו סוניה שתלנו רעיון.

המרכיב הסודי
תמיד מבטיח ניצחון
בתוך החליטה
אני שותלת רעיון

בעבודה שלי נסצינוגרפית אני תמיד מתחילה מהמקסט. הכל כתוב בשורות המקסט, או יותר נכון בין שורות המקסט. כל התשובות חיות שם, ומשם נולדת ההשראה ליצירה החזותית. בדומה למוסיקה, שתפקידה לתת לנו עוד מבט עומק ורוחב על הסיפור, כך גם תפקידו של עיצוב החלל. ב"סוניה" המקסט והמוזיקה היו אבן היסוד של התפאורה, שמשמשת קרקע פורייה להתרחשות ההצגה, תרתי משמע.

הבמאי עידו רוזנברג, ראה בעיני רוחו את התזמורת יושבת שזורה במרכז הבמה והשחקנים סביבם, ומשם בעצם התחלנו לעבוד. יצרנו טופוגרפיה של שכבות מוזיקאליות לפי הרכב נגני התזמורות והכלים השונים וכך נולד הפודיום המרכזי בלב הבמה.

הנה ברוש לבדו שני טור, מעצבת תפאורה

מתוך געגוע אישי ואהבה לארץ ישראל, מתוך זיכרון ילדות של נטיעות קק"ל, על הבמה נשתלים עוד ועוד ברושים שמשמלים את הארץ-ישראליות שלנו, את העבר, את ההווה ואת העתיד שלנו, את הרצון לחזור לשורשים הכל כך עמוקים שלנו בקרקע, ואת הרצון לטפס עד קצות הצמרת ולהביט לעבר האופק - היום יותר מתמיד.

"ברוש, לבדו איתן
לו רק ניתן ואלמד
את דרכו של עץ אחד"

ממגפי הרפת ועד החליפות המחויטות שירה וייז, מעצבת תלבושות

התחלתי את העבודה במחקר היסטורי על סוניה ושמעון פרס - למדתי מה הם לבשו ברגעים משמעותיים לאורך חייהם, ומה היה סגנון הלבוש האישי שלהם. במקביל, עשיתי מחקר על לבוש היסטורי ישראלי לאורך השנים. ולבסוף, יחד עם עידו רוזנברג הבמאי, עברנו על נקודות הזמן הספציפיות המופיעות במחזמר בניסיון לראות מה הכי מתאים שילבשו ומה אנחנו רוצים "לומר" דרך התלבושות בכל רגע ורגע. בתחילת הסיפור שניהם לבושים בבגד חלוצי, קיבוצי, לבן ובז' -חאקי. הם מגיעים מאותו מקום, מאותן דעות, ומרגע זה הם רק הולכים ומתרחקים, כל אחד למקומו ודעותיו שלו. משם, החלטנו שסוניה תסמל את החיבור לאדמת ארץ ישראל עם קשת צבעים אדמתית. בחרנו לה גוונים של חום, בז' -ירקרק, וחמרה. ושמעון לעומת זאת מסמל את הפטרוימיזם של ארץ ישראל - ועבורו בחרנו בצבעים כחולים של הדגל.

עבור רגעים נוספים במחזמר עשינו בחירות דרמטיות עם התלבושות. לדוגמא, בסצינת בר המצווה ("לחיך ולשתוק"), בחרנו עבור סוניה שמלה ש"מלחיצה" אותה - היא עולה לבמה עם תסרוקת מוחזקת, בה כל שערה יושבת במקום באופן מוקפד מדי, כאשר השמלה שלה צמודה מאוד עד כדי לוחצת, ומכריחה אותה לעמוד זקוף.

מנגד לסוניה הצעירה ולאורך התבגרותה, דרך כל החלפות התלבושות הרבות שלה לאורך השנים, עומדת סוניה המבוגרת בשמלה איקונית של סוניה בחייה. שמלה פרחונית ולא מתיימרת בצבעי אדמה. ברגע מסוים במחזמר (בשיר "המרכיב הסודי") סוניה הצעירה מופיעה באותה השמלה, והן הופכות למראה אחת של השניה.

מתוך הנחת היסוד הזו נוצר תהליך עבודה מעניין שכלל חימוט במחסן התלבושות של תיאטרון חיפה, ובשווקי פשפשים למציאת פריטים דומים רלוונטיים. וכן, הצורך ליצור גרפיקה הזזה להדפס המקורי של השמלה האייקונית של סוניה.

שמלה זו היא גם העתק של שמלה אלגנטית שנאמדת לבשה, ובהשראת "משכית" - מותג אופנה ישראלי של רות דיין שעילב עבודות יד מקומיות. דוגמא נוספת היא בתמונה בה סוניה מתלווה לאירוע פוליטי של שמעון, ובו היא מביעה את דעתה ומתנגדת לפעולותיו ("משהו טוב"), בתמונה זו בחרנו עבורה צבע כתום עז ובוטה.

בתפישת העיצוב, התזמורת שנמצאת על הבמה ממש משתלבת כחלק מהתפאורה, ולכן הנגנים לבושים בהתאמה בגווני החום של החול והאדמה, והצהוב של השמש הישראלית, ובכך מגבים ומחזקים את סוניה והאג'נדה הציונית שלה.

במה העבודה על ההפקה הזו הייתה שונה מהפקות אחרות? במקרה של ההפקה הזו, היה לנו חשוב להיות מהימנים למציאות, לסוניה ולשמעון שאנחנו מכירים, מבלי להקציף אותם או להפוך אותם למשהו שהם לא היו. בכל בחירה חשבנו אם הם באמת היו לובשים את הבגדים שבחרנו עבורם במציאות, ובהתאם לכל תקופה ותקופה.

על מנת לייצר את ההרגשה הזו חלק מהתלבושות שיצרנו הן ממש העתק של מה שהשניים לבשו במציאות. וכך גם לגבי חסרוקות. עבורי, זו פעם ראשונה שאני ממש מעתיקה תלבושות שמישהו לבש בחייו. עד לפרויקט הזה ראיתי בהחלטה להעתיק תלבושת כבחירה פחות יצירתית, אבל כאן הבנתי שזה ממש הכרחי לסיפור ולדמויות, ושאינן פה מקום או צורך בהמצאה וחדוש. הבנתי שהבאת הסיפור היוזאלי כמו שהיה במציאות תבטא באופן הנכון ביותר את סוניה ואת שמעון, ותשרת את המחזמר באופן הטוב ביותר.

המוזיקה של סוניה ניר כהן שליט, מנצח תזמורת המהפכה

במחזמר טוב, הדמויות מתחילות לשיד כשמשהו בסימואציה בו הן נמצאות מציף אותן, ומילים רגילות לא מספיקות להביע את הרגש. משהו בהן עולה על גדותיו והן מתחילות לשיד. ב"סוניה", מחזמר שכל סצינה בו היא שיר (או רצף של חטיבות מוזיקליות), אנחנו מתוודעים לדמויות ברגעי מפתח בחייהם, ודווקא ברגעים בהם רגש כלשהו, מורכב, מיוחד ומכונן, מגיע לשיא שדוחף אותן לשיד.

המלחמה שפרצה תפשה את כולנו בהפתעה גמורה. גם אני, כמו רבים אחרים בארץ, חויתי אובדן, אבל שלא כמו רבים, הייתי בפתחו של פרק חדש בחיים: בן זוגי ואני נסענו באמצע אוקטובר לשנת שליחות בארצות הברית. כשהתחילו להגיע אליי לארצות הברית גרסאות של השירים והטקסטים, בתוך האבל וההלם, צללתי לתוך יצירה ששאבה אותי לתוכה, ועזרה לי להתרומם מהקיפאון שהביא איתו מעבר לחו"ל בתקופה כל כך קשה. כשעשרות אלפי אנשים מפונים מבתייהם או עושים לילות כימים בחזית ובעורף, עשויים להתעורר רגשות מעורבים על החזרה לשגרת של "תעשיית הבידור" (כביכול) אך לא כך במקרה של "סוניה". הנושאים שעולים ביצירה התגלו כרלוונטיים למציאות של ימינו הרבה מעבר לצפוי, ויחד עם ההקלה שבחזרה לעבודה אמנותית גם עלתה תחושת שליחות אמיתית לעסוק באמנות טובה באמת: כזאת שמגיבה לחיינו, שמאתגרת אותנו, שמפנטחת דברים ושואלת שאלות.

באופן אישי יותר, "סוניה" ואני התגלינו כצמד מושלם. הזהות המוזיקלית שלי עומדת על שלושה עמודים: צילי הזמר העברי ששמעתי בבית הוריי; הכשרתי כמוסיקאי ומנצח של מוזיקה קלאסית ואופרה, והאהבה הגדולה שלי לעולם מחזות הזמר האמנותיים של סונדהיים, ברנשטיין וגרשווין. "סוניה", שואב השראה בדיוק מאותם עולמות. זהו מחזמר שאין בו דיאלוגים מדוברים, וההפרדה בין המוזיקה והמחזה בו היא בלתי אפשרית. תפקידה של המוזיקה במחזמר, וב"סוניה" הדבר בא לידי ביטוי ביתר שאת, הוא משולש.

המוזיקה של סוניה ניר כהן שליט, מנצח תזמורת המהפכה

התפקיד השלישי, שכמעט לא קיים בעולם האופרה, וגם בתיאטרון ומח־זות זמר נדיר שנעשה בו שימוש נרחב כל כך כמו כאן, הוא לסמן את הזמן והמקום. ב"סוניה", כל תמונה מתרחשת בפער של כמה שנים (ולעתים גם במרחק ערים ויבשות), והמסע ההיסטורי שאנחנו עוברים מקבל ביטוי מוזיקלי. בשירים המוקדמים נשמעים היהודים של ההשפעות הערביות על הזמר העברי המוקדם ("פלשתינה"), ושל שפה מוזיקלית שמתנוודדת בין מודאליות עממית להרמוניה עשירה מהמסורת האירופאית (בעיקר וילנסקי ב"סוניה" ו"המרכיב הסודי", וסשה ארגוב ב"בערב יום שישי", אבל גם נעמי שמר ואחרים צצים מדי פעם). כששמעון וסוניה עוברים לניו יורק בתחילת שנות ה-50, צלילי הסטנדרט האמריקאי, הג'אז ופרנק סינטרה, מלווים את הזוג. כהונתו הראשונה של פרס כראש ממשלה, בשנות ה-80, וימי רצח רבין, נצבעים בצבעי בלדות רוק מקומיות ואמריקאיות בשירים "מה היית עושה במקומי" ו"זמן שלום" (שמזכיר לי שילוב של אביב גפן ואלטון ג'ון). ככל שעוברות השנים היהודים של וילנסקי מתחלפים בהדהודים של יוני רכטר ומתי כספי. לאורך היצירה מערכת היחסים הזוגית מקבלת שיקוף מוזיקלי, כשבלדות אהבה מתק־תקות ושירים קומיים מהחצי הראשון מתחלפים בשירים מתוחים יותר ומורכבים יותר מבחינה צורנית, מלודית והרמונית.

תפקיד נוסף של המוזיקה ב"סוניה", כפי שקורה לעיתים גם באופרה ובקולנוע, אבל לעיתים רחוקות במחזות זמר, הוא ליצור קשרים והקשרים בין רגעים, רעיונות, מחשבות ורגשות שלא בהכרח מקבלים ביטוי מילולי במחזה. לדוגמא, המוזיקה שמלווה את התמונה הראשונה, של סוניה הנזכרת בחייה, תשוב ותעלה בכל פעם שסוניה נמצאת בצומת דרכים הדורשת התבוננות פנימה. או המוטיב של השיר "בערב יום שישי", שמופיע ברגעי מפתח בהם הרצונות של סוניה והשאיפות האישיות שלה לחיי משפחה מתעוררים בה. וכן מגינה שמבטאת באופן יותר נקודתי את האינטימיות הרגשית בין בני הזוג, שפותחת את "סצינת האהבים" (כששמעון שר "סוניה, הביטי בכוכבים") ולובשת בגד מעט שונה בתמונה האחרונה, כשסוניה שרה לשמעון "שמעון, ראיתי בחלומי" (ושימו לב גם לתמונת הראי המילולית בין המשפטים הללו).

סוניה	שמעון
הביטי	ראיתי
בכוכבים	בחלומי
קרובים וטובים	שתי נשמות
לזוג אוהבים	חולמות חלומות
סוניה שלי אהובה	רגעי אהבה נשכחים
הביטי	זוג אוהב
	ראיתי

המוזיקה של סוניה ניר כהן שליט, מנצח תזמורת המהפכה

מהתיאור שלי אפשר היה לחשוב ש"סוניה" היא ערבוב אקלקטי של סגנונות מוזיקליים מנותקים זה מזה, אבל ההפך הוא הנכון. לצד ההשפעות והרפרנסים המוזיקליים (שמשרתים מטרה דרמטית), "סוניה" כתובה בסגנון אישי מאוד ויש לה סאונד ברור שמאחד את השירים השונים לכדי יצירה קוהרנטית. מלבד השימוש במוטיבים חוזרים, יש אלמנטים מוזיקליים פחות בולטים שתורמים לכך. למשל, שירי האהבה כתובים כולם במשקל משולש, כמו ריקוד וואלס, שהוא ריקוד זוגי, דומסטי, אישי ולא פומבי. אלמנט נוסף ששב ועולה בכמעט כל השירים, על סגנונותיהם השונים, הוא אקורד מיוחד, שיש לו פנים רבות ושמות שונים (sharp 11, flat 5, Lydian)

(chord, French chord).

זה אקורד ורסטילי שיכול לעורר מתח ולהיות רך ומתוק בעת ובעונה אחת, ואפשר לפתור אותו בדרכים שונות ולחת לו תפקוד הרמוני שונה. "חיים שלמים באקורד אחד" כמו שהמלחין, גיא פרטי, אמר לי כשהעליתי בפניו את הנקודה.

"סוניה" מעוררת בי רגשות רבים כל כך, הן כמאזין והן כמבצע השותף, להבאת היצירה לחיים פעם אחר פעם. אני מקווה שגם אתם, הקהל, תמצאו ביצירה הזאת נחמה, צמיחה ו"מקור להשראה" (במילותיו של שמעון לסוניה), תזכורת להיסטוריה האישית והלאומית שלנו כאן, ולצורך בדיאלוג וחמלה.

”

הפרויקט הזה ממש הגיע בזמן הנכון בשבילי.
זה מרגיש כמו הדבר הכי מתאים לעשות וליצור
בתקופה הקשה שעוברת על המדינה שלנו. פרויקט של איכות, עבודה קשה,
ואהבה כלפי הדברים הטובים באמת שיש לנו בארץ הזאת.
ההתגייסות הכללית של כל המעורבים לטובת ההצלחה של ההצגה במהלך
החזרות הייתה ממש מרגשת עבורי. אי קטן של אמת וטוב בים של כאוס.

גיא אילון
צ'לו

החוויה שלי מההשתתפות ביצירה הזאת חזקה ביותר, חוויה ממכרת. אני משוגעת על תיאטרון, עבדתי
בתיאטרון ואני מכירה את הרב פונקציונליות הקיימת בתפקיד של נגן בהצגה או מחזמר, אבל בסווייה אני
חוזה סיפוק שיא שלא היתה לי ההזדמנות לחוות קודם. העובדה שאני נמצאת בקדמת הבמה ותורמת
לכל סצינה והקרבה הפיזית לשחקנים יוצרת תחושה ייחודית. כשמיקי עומדת לידי ושרה את "בערב יום
שישי" אני מרגישה את העצב והכאב ובא לי לחבק ולבכות יחד איתה וכשזהר צורח עלי "לחזר" כי העזתי
להיכנס ללעוג לו, אני מרגישה נהדפת מהתסכול האגרסיבי שלו. אלו רק שתי דוגמאות קטנות, ההצגה
מלאה ברגעים חזקים כאלה, שבהם אני מרגישה שאני לא בעבודה, אלא שבאמת צעקו עלי ובאמת בא
לי לחבק או להתרחק... במהלך החזרות הארוכות שקעתי כל כך עמוק לתוך המוסיקה, לסיפור, לטקסט
שנל יציאה שלי לעשייה אחרת במהלך התקופה הזאת הרגישה לי מאולצת ולא טבעית, וכאשר ראיתי
את הוידאו נחשפתי לבימוי כל כך רגיש וחכם שלא יכולתי לצפות בו כשאני בפנים, ממש כמו בחיים.

ליאה רייחלין
כינור

”

The image shows three sheets of handwritten musical notation, likely for guitar, overlaid on a background of a printed musical score. The notation includes chords and lyrics.

Sheet 1 (Top):

- Chords: $C_{#3}$, F_7^b , A^b/B , E_{m7}/D
- Lyrics: hi - ne o - le kvar or ri - shon

Sheet 2 (Middle):

- Chords: B_7^b , F_9/A , A_7^b/B , G_{m7}
- Lyrics: hi - ne o - le kvar or ri - shon

Sheet 3 (Bottom):

- Chords: $C_{#7}$, E_9/B , G_9^b , F/A , A_7^b/B , E_7^b/F , D_2^b
- Lyrics: hi - ne o - le kvar or ri - shon

1. איך הגעתי לכאן
2. פלשתינה (1940)
3. סוניה
4. אשה כמוני (1941)
5. תום המלחמה - רפריזה מוסיקלית על "איך הגעתי לכאן"
6. תמונת אהבה: סוניה הביטי + כששמעון ירד על ברך + סצינת אהבים (1945)
7. מה אפשר עוד לבקש (1946)
8. שינוי בנוף (1949)
9. הקדמה למרכיב הסודי - רפריזה מוסיקלית על "איך הגעתי לכאן"
10. המרכיב הסודי (1959)
11. לחייך ולשתוק (1965)
12. בערב יום שישי
13. משהו טוב (1985)
14. מה היית עושה במקומי (1990)
15. חוזרת הביתה
16. זמן שלום (עם רפריזה מוזנה של "בערב יום שישי") (1995)
17. תבטיח לי
18. לוזר (2003)
19. פינאלה: איך הגעתי לכאן + סוניה רפריזה + בלעדיך (2011)

אחת העבודות המאתגרות שחוויתי בחיי המקצועיים מיקי קם (סוניה)

האופן שבו בחר שחר שמאי "לטפל" בדמות, הקסים אותי. הוא התרחק מכל אנקדומה צהובה, והתמקד דווקא באהבתה של סוניה לארץ ישראל. לקיבוץ, לתרומותיה הצנועות לבניין הארץ. הכתיבה הפיוטית של שחר עם המוזיקה הנפלאה של גיא יצרו "שיר הלל לארץ ישראל".

מבחינה מוזיקלית, זאת הייתה אחת העבודות המאתגרות שחוויתי בחיי המקצועיים.

המלחמה האחרונה ב7.10 טרפה את כל הקלפים במדינה הקטנה שלנו. ניגשנו לעבודה על המחזה בזהירות רבה, על בהונות ממש, ולא ידענו אז, כמה ההסטוריה של עמנו מהדהדת לתוך המחזה ורלוונטיות מתמיד. את ההצגה ביים עידו רזנברג ביד אמן, בכפפות של משי, בעדינות וברגישות אין קץ. לצידו על הבמה ספיר באומוול כסוניה הצעירה וזהר בדש כשמעון פרס ואני מגלמת את סוניה הבוגרת, המתבוננת על מסע חייה. לעיתים נזכרת, לעיתים נוכחת, לעיתים לוקחת חלק במסע. תזמורת המהפכה שיושבת בינינו, והיא חלק משמעוטי מתפיסת הבמה היפיפייה שעיצבה שני טור.

זהו סיפור אהבה פשוט, על אשה ואהבתה למשפחתה ולאדמתה, ואני מאושרת לקחת חלק ביצירה המופלאה הזאת. תודה לתיאטרון חיפה על שאסף את ההצגה הזאת לחיקו, ונתן לנו בית.

המוזיקאי המחונן גיא פרטי ואנוכי שילבנו כוחות זה מזמן, והוא הפך להיות המלווה הקבוע שלי בהופעות היחיד שלי. "באחד האמשים" (קישון..) הוא סיפר לי בהתרגשות רבה על הפרוייקט המשותף שלו עם שחר שמאי, חברו הטוב, המוזיקאי והכותב: "שחר כתב הצגה על סוניה פרס, ואני מלחין את המוזיקה".

"סוניה פרס?! שאלתי, "לא יודעים עליה כלום.."

"נכון, וזה מה שהצית את דמיונו של שחר והוא החל לחקור..". ענה לי גיא, ובאותה הזדמנות השמיע לי שיר ראשון שכתב להצגה ובאותה נשימה הוסיף שהחלום שלו הוא שאשחק את סוניה. הלחן והמילים כל כך נגעו בי, שעניתי לו בלי לחשוב - "אני בפנים!" וכך החל מסע קסום אל תוך דמותה האניגמטית של אשת פוליטיקאי נחבאת אל הכלים, שמצאה את עצמה באור הזרקורים, בשעה שרצתה להיות הרחק הרחק משם.

האתגר שחיניתי לו ספיר באומול (סוניה הצעירה)

כמו כולם, אך עם תוספת של ג'טלג ושאריות של אבק הקסמים של ניו יורק, התעוררנו לאותה שבת שחורה וארורה והרגשתי שעולמי קורס לתוך עצמו. כל מה שידעתי, קיוויתי וחלמתי, כבר לא היה קיים. אין מסגרת, רק כאוס במדינה, פחד, כעס, כאב, בעלי שהוקפץ למילואים ואני לבד עם ילד קטן בבית עם אזעקות. החור השחור שכל המדינה נשאבה לתוכו הותיר אותי ברסיסים ולא יכולתי אפילו לחשוב על לשיר, לשחק, לרקוד או לעשות משהו מינימלי באמנות. כבויה. בהחלטה מהירה, החלטנו כמשפחה שהכי נכון לי ולבן שלנו הקטן לטוס חזרה לניו יורק עד שיירגע. קיבלתי את ברכתו של עידו וטסנו. כשהגענו לניו יורק, לא הצלחתי לצאת מהבית, הלב כל הזמן במלחמה, אבל התנחמתי בעובדה שהבן שלנו במקום בטוח.

יצירה כמו סוניה מגיעה פעם בדור. מרכיביה ויוצריה הם לא מן המיינסטרים בשום צורה, וטוב שכך! הנשמה והמורכבויות שקיימות ביצירה הזו מרפאות ומצמיחות כנפיים לכל הנוגעים בדבר. תמיד ייחלתי לעצמי יצירה כזו; להיות חלק ממסע משכר עם מוסיקה מקורית, סיפור אשר פורט על מיתרי הרגש ואינטליגנציה תיאטרלית מקורית. רק להיות נוכחת בחדר החזרות הספיק לי, העובדה שסמנו עליי להפיח חיים בדמות שלא נכנסו לנעליה מעולם, ריגשה אותי עד עומק נשמתי.

המסע שלי עם סוניה החל משיחת טלפון שקיבלתי מעידו רוזנברג יום לפני ליל הסדר. הוא אמר לי בהתרגשות שמוסיקה ומילים כאלו הוא מעולם עוד לא שמע והוא מרוגע להציע לי תפקיד כה מיוחד. בלי לחשוב יותר מדי, מיד הסכמתי ונפגשתי עם גיא פרטי כדי ללמוד את החומר. השיר הראשון שלימד אותי היה "פלשתינה", שהוא בעצם השיר הראשון של סוניה הצעירה. הקצב של השיר הטריף אותי. ואז נכנסו המילים וליבי התרחב מהמנגינה העסיסית. המשכנו לעוד כמה שירים והבנתי באותו רגע שזוה האתגר שחיניתי לו, והנה הוא כאן.

החודשים חולפים ואני סופרת את הימים לתחילת החזרות. בחגי תשרי טסתי עם בעלי והבן שלנו לבקר את משפחתי בניו יורק וחזרנו ב-6 באוקטובר.

נחנקתי. לא הפסקתי לבכות ומיד כתבתי לשחר שמאי שאני לא יודעת איך אצליח לעיר את זה. לא ידעתי איך אצליח לעשות חזרות ולהוציא קול. במשחק, נהוג לומר לשחקן "להשתמש בכאב" כדי שישירת את המשחק ויהיה אמין. איך? איך אפשר בכלל להתחיל להכיל את עוצמת הכאב כדי להשתמש בו? החזרות החלו, ולאט לאט ראיתי שהקול שלי יוצא וגם רוצה לצאת, רוצה להישמע. העיסוק בחומר המרהיב הזה, ניחם ונתן לי את הליטוף בנפש שכל כך הייתי זקוקה לו. הייתי בניו יורק חודש ימים. כל הלמידה וההדרכה הקולית נעשו בשלש רחוק. למזלי והערכת העצומה, עידו והיצירים לא היו מוכנים לוותר עליי, חיכו בסבלנות, ואפילו הביאו שחקנית זמנית שתמלא את מקומי עד חזרתי. הנמיהה להיות עם שאר הקאסט הייתה עצומה וכשהמצב אפשר, חזרתי ונכנסתי לחדר החזרות מוכנה ודרוכה. היצירה הזו, התקופה הזו והאנשים הקשורים לה על הבמה ומאחוריה, יצרו קסם שאני לא מצליחה לתאר במילים. לא מדובר רק בשלושה שחקנים ותזמורת: כל נגן, כל עץ ברזש וכל קרן אור של תאורה הוא עוד רובד משמעותי לעלילה. היצירה הצילה אותי בכך שניחמה אותי, האמינה בי ודחפה אותי קדימה, אפשרה לי גם להתאבל ולשמוח בתוכה והתזמון שלה לא היה יכול להיות יותר מתאים. הגעתי למחזות שעוד לא הייתי בהם, למדתי מסוניה החזקה והנחושה שלפעמים ויתור זה לאו דווקא מעיד על חולשה, אלא על הרבה מאוד חוזק ואמונה.

את החזרות קיימנו בזום. כמה ימים לפני כן, נשלח אליי דראפט חדש למחזה. עברתי על השירים ונתקלתי ברפריזה הראשונה שאני שרה מיד לאחר מלחמת העולם השנייה:

**"לא הוקל לי עכשיו כשהקרוב הסתיים
המרדף נעצר אך ממשיך לאיים
איך בונים מחדש כל מה שחרב
איך מוצאים נקמה אחרי תום הקרב?
הזוועות ששמעתי באות בכל לילה
מקפיאות את דמי – מה קרה לעמי?"**

החממה שנוצרה בחדר החזרות עם אנשים כל כך רגישים וחכמים נתנה לכולנו כוח ואפשרה לכולנו להתגבר על החושך ולהביא לסיפור הזה את האור. כל תו, דמעה, צחוק וזיעה שהתגלו במהלך העבודה, נכנסו לתוך הסערה המדהימה הזו שנקראת סוניה.

אז לאחר הרבה מאוד חבלי לידה מעבר לים וגם בארצנו הקטנה, אני נרגשת לעמוד על הבמה עם מיקי וזוהר המופלאים, ותזמורת המהפכה המטריפה כדי ללטף את ליבו של הקהל. כאן אי אפשר לשכוח את מה שאנחנו עוברים, וזה מה שעושה את החוויה כל כך עוצמתית, כי היא מאששת שהמצב אז וגם היום אכן קשה ועגום,

אך עדיין קיימת תקווה
ואין לנו ארץ אחרת.

מה שמעון היה אומר? זוהר בדש (שמעון)

ניסיתי להבין את הלחצים שהופעלו עליי ולראות גם את הצדדים הלא הכי נעימים ומכובדים של שמעון, כדי להצליח לשחק את הדמות מבלי להגחיק את הדרך שבה התבטאה כמו שעשו אינספור אנשים לפניי. במחזמר שלנו לא תמצאו חיקוי מצוי של שמעון או הבלטה של המבטא הגלילי הכל כך מזוהה, אלא סיפור חיים של זוג ערכי שהקים את מדינת ישראל בזיעת אפו. סיפור המדגיש את הקשיים האמיתיים המצויים בהקמת מדינה מוקפת אויבים ומה שהקשיים האלה מייצרים בבית פנימה.

אחרי חקירה של סיפור חייו של שמעון, ניסיתי להעמיק במחשבה על מערכת היחסים עם סוניה כדי לדעת לתת מקום לסיפורה של האשה שליוותה אותו רוב שנות חייו והייתה שם בכל ההחלטות הגדולות, על אף כל הקשיים הבלתי נגמרים שעמדו בדרכם, אלה שנראו לעין ובעיקר כאלה שלא.

כמו בחייו, גם בסיפור שלנו שמעון במקום השני כשבפרונט הפעם נמצאת אשתו סוניה, אשת חייל אמיתית, שנותנת לו את כל המקום שמגיע לו מתוך ויתור עצמי ותוך כדי מאבק בלתי פוסק על ארץ ישראל שלה. נפל בחלקי הכבוד להיכנס לנעליו הגדולות של שמעון פרס האישי, הפרטי והאדם הכי חשוב בסיפור חייה של סוניה, ובכך לתת מקום לאדם המורכב שהיה ולהראות מערכת יחסים סבוכה של אחד הזוגות שהקימו את המדינה במו ידיהם.

לכל ישראלי ששומע את השם שמעון פרס, עולה בראש דמות מאוד ברורה או חיקוי מאוד אייקוני שחוקק בקולקטיב הלאומי שלנו, יחד עם דעה חזקה, בין אם מפארת ומכבדת או כזו שמעוררת רגשות שליליים כלפי האדם הגדול הזה. מסיבה זו, להביא את שמעון אל מרכז הבמה כאיש מורכב ועמוק שמביא איתו את הסיפור הסבוך של הקמת מדינת ישראל ובנייתה, זה אתגר לא פשוט. ההזדמנות לנסות לפצח את אחד האנשים הכי זכורים בפוליטיקה והתרבות הישראלית שנפלה בחלקי. אז דבר ראשון חקרתי וקראתי על שמעון ארוכות ולמדתי דברים שלא ידעתי (מחניכתו של ביבי בכניסתו לתפקיד ראש הממשלה ועד לפועלו מאחורי הקלעים בפעולות הזכורות ביותר במדינה, כולל פעולות רבות שלא קיבל עליהן את הקרדיט!). יחד עם הבמאי ויוצרי ההצגה היה לי חשוב להבין את המורכבות של האדם וסיפורו, כדי להביא דמות כמה שיותר מגובשת, עגולה ואמיתית אל הבמה.

המלחמה תפסה את כולם מבלי לפסוח על איש, טלמלה וזעזעה כל אדם ונשמה באשר היא. במהלך החזרות בנינו וכאבנו יחד, ועבדנו דרך הכאב הבלתי נתפס. בתקופת החזרות הרהרתי הרבה על הדמויות שהקימו את המדינה והתוו לנו דרך, מה הם היו עושים? איך הם היו מתבטאים על האסון? מה שמעונו, שבסוף חייו היה סמל מובהק לכמיהה לשלום, היה אומר? קטונתי מלדעת, אבל ניתן היה לשמוע את זעקותיו יוצאות מבין השורות בכל פינות החדר.

בזמנים כאלה היצירה עוזרת לנו לזכור בעבור מה אנחנו נלחמים, לזכור את הגיבורים בחיית, בהנהגה וגם כאלה שנחבאים אל הכלים, ולהאמין בלב מלא שיבוא היום ונחיה בשלווה ושלוש כאן במדינת ישראל.

**"לכל אחד ישראל משלו,
ואין לנו ארץ אחרת."**

בהשתתפות:

זוהר בדש (שמעון)

ספיר באומוול (סוניה הצעירה)

מיקי קם (סוניה)

תזמורת המהפכה בניצוחו של ניר כהן שליט/רועי אופנהיים:

מיכל סולומון - פסנתר

דניאל ספיר - קונטרבס

דוד בירן - תופים וכלי הקשה

ליה רייחלין - כינור

אמיר וויצמן - ויולה

גיא אילון - צ'לו

נעמה ועקנין - חליל

שירה בן יהושע - אבוב

חומר אורגן - קלרינט

רוי זוזובסקי - חצוצרה

קסם ניניו - טרומבון

הצוות שלנו

דירקטוריון תיאטרון חיפה
ירון פיינטוך, גלי סגל, פרופסור ניצה בן דב
יועץ משפטי עו"ד שלמה כרוב, עו"ד יעריט אייל
ועדת ביקורת יו"ד רו"ח יוליה מרזליאקוב, ארז ישכרוב
רו"ח מבקר זאב שלום
מבקר פנים רו"ח יום טוב בילו

מנכ"ל | ניצה בן צבי
מנהל אמנותי | משה נאור
מנהלת לשכת מנכ"ל | ורדית כהן
מנהלת שיווק | מיכל הללי
מנהלת מכירות חוץ ומחלקה חינוכית | גילת סלע
תקשורת שיווקית ותוכן | טלי גרוס
אחראית "החממה" | דנה בן יצחק
מכירות לארגונים | אורלי קוטיק

מנהל טכני | עופר טל
מנהל הפקות | דוד שלום
חשבת | רקפת בלומנפלד
מנכ"ס | שושני מרקוביץ
אב בית | אייל זילברשטיין
הנהלת חשבונות | מרינה גנדין
דוברות יחסי ציבור | פיליזר יחסי ציבור
צוות טכני:

תפעול | ואלדי זסלבסקי, עומר גבריאלי, שי סיני, עומר ליבוביץ', זוהר לוי קלאר, סטיבן ארנס, יורי פופוב, אנדריי זמליאנקו
סאונד | ניסים טייטו, לירן כהן, גיא שחר
חשמל ותאורה | חואן כהן, יוסי זוהר, ניר ריקון, אלי אשכנזי, דימה אלטמן, מריאנו קסיו, דניס קורנט
הלבשה | לובה גלפרין, ויקי אזולאי, עמליה זכריה
איפור ופאות | לודה גולדברג, טניה שפק
ניהול הצגה ואביזרים | ענת זמיר

שירות לקוחות ומנויים:
אחראי משמרת | יובל יאירי, רמי אלקסלסי

דיילים:
אחראי משמרת | אסף ברנשטוק, יותם סוסל

צוות קפה התיאטרון:
לימור וואחד, אלינור פליק

אחזקה:
נדיה בונדרנקו, נג'וא מוחמד

קודם כל אנחנו רוצים להודות תודה ענקית לתיאטרון חיפה שהאמין בנו עם היצירה השונה הזו, ציוות אותנו עם תזמורת המהפכה,

אירח אותנו יפה בביתו ודאג להפקה לאורך כל הדרך.

שנית וחשוב לא פחות לעידו רזנברג הבמאי היקר, שידע להבין אותנו ואת היצירה ולאסוף מסביבו צוות יוצרים ושחקנים מוכשר כל כך

שהביא לתוצאה כל כך מיוחדת והפיח חיים ביצירה.

ולבסוף, לכל האנשים היקרים שעזרו לנו בכל תהליך פיתוח היצירה באינסוף דרכים ובחברות מדהימה:

תומסין לוקוד	דיאנה גולבי
שחף יפהר	יפתח מזרחי
ליהי ליבנה	שרון שטרק
לי-אל הורוביץ	אוהד חיטמן
עדי לב	עידן ליפר
אלון ברקוביץ'	ירדנה אסולין
אייל פרטי	ימי ויסלר
קרן הדר	אלדר גרויסמן
אנה אקהרד	מיקב עינב
מירי זהבי	הראל גלזר
ציון חורי	אהרון בנפשי
עדי עזרא	רותם מלר
נורית כהנא	איילת רובינסון
ענת הכהן	נעה זהבי
	מאיה קריסטל מננבאום

Sonia

"Sonia" is a dramatic song cycle inspired by the compelling story of Sonia and Shimon Peres. The musical places Sonia at the centre for the first time, portraying her as a brave woman who chose a life out of the limelight. It reveals an intimate perspective on her relationship with her husband Shimon Peres, with each song offering a unique glimpse into the couple's life.

Their story is intertwined with the story of the State of Israel, from the Zionist enterprise with the establishment of Kibbutz Alumot, through political struggles and agreements, economic and security challenges, and more.

Sonia and Shimon's love and dedication to Israel competed with their love for each other, leading to the dissolution of their relationship after over sixty years together.

Music: **Guy Frati**

Book & Lyrics: **Shachar Shamai**

Director: **Ido Rozenberg**

The Revolution Orchestra

Conductor: **Roy Oppenheim / Nir Cohen-Shalit**

Musical Director and Orchestrator: **Guy Frati**

Vocal Coach: **Shachar Shamai**

Set Designer: **Shani Tur**

Lighting Designer: **Keren Granek**

Costume Designer: **Shira Wise**

Sound Designer and Operator: **Elad Dadon**

Assistant Director: **Noa Godel**

Additional Orchestrations: **Erez Cohen**

Assistant Orchestrator: **Nitzan Tzyou Shohaam**

Rehearsal Pianist: **Michal Solomon**

Cast: **Miki Kam, Sappir Baumvoll, Zohar Badash**

Duration of performance: 90 min.

First performance: 27.12.23

תיאטרון חיפה,

רח' פבזנר 50 חיפה, מיקוד 3313436
טל': 04-8600500 | פקס: 04-8600575
אתר התיאטרון: ht1.co.il
משכן התיאטרון ע"ש מאיריהוף

The Joseph & Rebecca Meyerhoff Theatre of Haifa

**תיאטרון
חיפה**
תיאטרון יוצר שינוי